

**FOD VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU**

**DIRECTORAAT-GENERAAL ORGANISATIE
GEZONDHEIDSZORGVOORZIENINGEN**

FEDERALE COMMISSIE "RECHTEN VAN DE PATIENT"

KENM. : CFDP/VH/RE/2009

**Advies betreffende de consultatie van het medische dossier
dat wordt bijgehouden door de geneesheer-expert in het kader
van een strafzaak**

Dit advies werd goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 9 oktober 2009

Aangezien de context van de adviesaanvraag niet is gepreciseerd, beperkt het advies van de Commissie zich tot de kwestie inzake de toegang door de patiënt tot zijn medisch dossier (recht op consultatie en kopie) tijdens het strafonderzoek en vervolgens tijdens het strafproces ter sprake.

Allereerst onderstreept de Commissie dat de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt van toepassing is op de expertisegeneeskunde¹. De patiënt heeft dan ook het recht om rechtstreeks toegang te hebben tot het dossier dat door de geneesheer-expert wordt bijgehouden.

Bovendien wijst de Commissie erop dat krachtens artikel 3, § 2 van de wet, de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit en na advies van de Federale commissie Rechten van de patiënt, nadere regels kan bepalen inzake de toepassing van de wet op door Hem te omschrijven in § 1 bedoelde rechtsverhoudingen, teneinde rekening te houden met de nood aan specifieke bescherming.

De vraag die in de adviesaanvraag wordt gesteld, valt onder de regelgeving betreffende de strafprocedure die haar eigen specificiteit en toepassingsgebied heeft. De Wet betreffende de rechten van de patiënt is immers algemeen van toepassing. Wanneer bijzondere bepalingen specifieke situaties regelen, dan zijn die bepalingen van toepassing.

Hoewel het Wetboek van strafvordering geen regelgeving bevat die eigen is aan het deskundigenonderzoek in strafzaken, heeft de rechtspraak hierin evenwel duidelijkheid gebracht.

Volgende elementen komen naar voor in de arresten van het Grondwettelijk Hof, het Hof van Cassatie en het Europees Hof voor de rechten van de mens².

Er moeten verschillende situaties worden overwogen:

a. *Er wordt een deskundigenonderzoek bevolen tijdens het gerechtelijk onderzoek of het vooronderzoek*

Tijdens het gerechtelijk onderzoek en het vooronderzoek is het deskundigenonderzoek in principe niet tegensprekelijk, t.t.z. het is unilateraal en geheim.

---

1. Les soins de santé au sens de la loi relative aux droits du patient sont des “services dispensés par un praticien professionnel en vue de promouvoir, de déterminer, de conserver, de restaurer ou d’améliorer l’état de santé d’un patient ou de l’accompagner en fin de vie” (art. 2, 2°); voy. Aussi Exposé des motifs, Projet de loi relatif aux droits du patient, *Doc. Ch. Représ.*, session 2001-2002, n°50-1642/1, pp. 16 et 17; Arbeidshof Brussel, 5 mars 2009, A.R. 50.697.

2. Zie hieromtrent de werken en aangegeven beslissingen, M. Franchimont, A. Jacobs, A. Masset, *Manuel de procédure pénale*, 2ème éd., Bruxelles, Larcier, 2006, pp. 1066-1068 ; M.-A. Beeernaert, Ch. Guillain, D. Vandermeersch, *Introduction à la procédure pénale*, Bruges, La Charte, 2008, pp. 313-314.

De procureur des Konings of de onderzoeksrechter kunnen bepaalde elementen tegensprekelijk maken. Hij moet dit in dit geval vermelden in de onderzoeksopdracht. Bijgevolg zou de patiënt toegang kunnen hebben tot het dossier dat door de expert wordt bijgehouden enkel voor de elementen die door de procureur des Konings of de onderzoeksrechter nader bepaald zijn.

Tijdens de evaluatie van de opportuniteit om het onderzoek tegensprekelijk te maken, moeten de onderzoeksrechter of de procureur des Konings rekening houden met de rechtspraak van het Europees Hof van de rechten van de mens.

Hierin wordt immers vastgesteld dat de onderzoeksactiviteiten tegensprekelijk moeten verlopen, tenminste wanneer de conclusies van dit deskundigenonderzoek de latere beoordeling van de feiten door de rechtbank teveel kunnen beïnvloeden.

b. Het deskundigenonderzoek wordt bevolen door de feitenrechter (vonnis) en het heeft een weerslag op het lot van de strafvordering

Volgens het Grondwettelijk Hof moet er een zekere tegenspraak in dit deskundigenonderzoek worden ingevoerd waarbij evenwel de specificiteit van het strafrecht wordt gerespecteerd.

Het Hof van cassatie zelf is van mening dat het enkel de rechter toekomt om te beslissen hoe en volgens welke modaliteiten de tegenspraak in de onderzoeksactiviteiten kan worden georganiseerd.

Wanneer de rechter de mogelijkheid evalueert om de tegenspraak op te leggen, moet hij het in min of meerdere mate bepalende karakter van het deskundigenonderzoek voor zijn latere beslissing in beschouwing nemen. De expert moet de modaliteiten respecteren die door de rechter zijn geformuleerd. Hij kan niet op eigen initiatief een tegenspraak invoeren die verder gaat dan wat de rechter heeft toegelaten, bijvoorbeeld wat het medische dossier betreft.

c. Het deskundigenonderzoek heeft enkel betrekking op burgerlijke belangen

Wanneer het gaat om burgerlijke belangen, is het deskundigenonderzoek tegensprekelijk. De bepalingen van het Gerechtelijk wetboek zijn van toepassing voor zover ze compatibel zijn met de regels van de strafvordering.

De federale Commissie Rechten van de patiënt stelt aan de Minister voor om eventueel deze indicaties betreffende de strafvordering aan te vullen door zich tot de Minister van Justitie te wenden.